

Newsletter o hybridných hrozbách v SR

Prehľad indikátorov v druhej polovici novembra 2024

A. Zhrnutie

V druhej polovici novembra 2024 čelilo Slovensko ďalšej vlne dezinformácií a propagande, ktoré spochybňovali najmä dôveryhodnosť EÚ a NATO. Približne každá tretia správa z najviac šírených príspevkov na sociálnych sieťach bola polarizačná, pričom každá piata mala znaky dezinformácie.

Polarizácia ako hlavný nástroj

Medzi najvýraznejšie polarizačné témy patrila kritika USA za rozhodnutie povoliť Ukrajine používanie rakiet dlhšieho doletu. Táto téma výrazne rezonovala a bola často spájaná so strašením treťou svetovou vojnou a jadrovým konfliktom. Intenzívne polarizovala aj kritika EÚ, najmä novozvolenej Európskej komisie. Tá bola obviňovaná z podpory vojnového konfliktu, nepriateľskej politiky voči Rusku a zavádzania kontroverzných ekologických opatrení. Takéto šírené správy podkopávajú nielen prozápadnú orientáciu Slovenska, ale aj jeho podporu Ukrajine v boji proti ruskej agresii.

Prednáška profesora Druláka na Právnickej fakulte UK

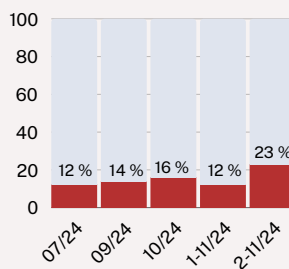
Dňa 25. novembra 2024 sa na Právnickej fakulte Univerzity Komenského uskutočnila prednáška Sloboda slova a mediálna manipulácia, ktorú predniesol profesor Petr Drulák zo Západočeskej univerzity v Plzni. Prednáška sa v realite netýkala právnych aspektov témy, bola zameraná na

prezentáciu geopolitických názorov prednášajúceho. Drulák kritizoval spôsob rozhodovania vlád EÚ, neustále naznačoval, že USA sú „zdroj globálneho zla“ a tvrdil, že médiá slúžia výhradne záujmom svojich financovateľov. Zároveň bagatelizoval úlohu Ruska pri šírení dezinformácií a absolútne ignoroval jeho agresiu na Ukrajine. Prednáška vyvoláva otázky o výbere prednášajúcich a ich vplyvu na mladých ľuďoch. Podobné vystúpenia môžu prispievať k oslabeniu demokratických hodnôt a polarizácii spoločnosti.

Kontroverzná zbierka pre Kursk a bombové vyhrážky

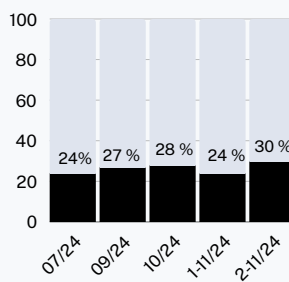
Starosta obce Smilno, Vladimír Baran, a bývalý poslanec NR SR Anton Korba zorganizovali zbierku na podporu civilistov v Kurskej oblasti v Rusku. Vyzbieraných 52-tisíc eur osobne odovzdali v Moskve predsedníčke Kurskej oblasti. Kontroverziu vyvolali aj tým, že šek odovzdávali vo vojenských uniformách, čo viedlo ku kritike a dištancovaniu sa Ozbrojených síl SR, ktoré ich činnosť nepodporujú. Zároveň sa slovenské univerzity stali terčom ďalších bombových vyhrážok, ktoré SIS bez atribúcie označila za hybridnú hrozbu, pričom české spravodajské služby tieto aktivity spájajú s možným zahraničným zasahovaním zo strany Ruska. Tieto incidenty prispeli k polarizácii verejnej mienky a mali potenciál poškodiť dôveru v inštitúcie.

Dezinformačný index

Definícia dezinformačného indexu: Pomer videní a zdieľaní dezinformačných správ, zavádzajúcich správ a propagandy voči celkovému počtu videní a zdieľaní najšírejších 500 príspevkov na sociálnych platformách (vážený priemer).

Index polarizácie spoločnosti

Definícia indexu polarizácie spoločnosti: Pomer videní a zdieľaní príspevkov s potenciálom polarizovať spoločnosť voči celkovému počtu videní a zdieľaní najšírejších 500 príspevkov na sociálnych platformách (vážený priemer).

B. Šírené dezinformačné naratívy, zavádzajúce správy a propaganda

V hodnotenom období sa šírili najmä témy reflektujúce prebiehajúce udalosti na Slovensku a v Európe. Najviac boli šírené naratívy (s príkladmi uvedenými v odkazoch), ktoré podporovali nasledujúce strategické zámery:

- **Znižovať dôveryhodnosť partnerov v EÚ a NATO** (2,6 mil. videní, viac ako 10 600 zdieľaní):
  - Obsah na sociálnych sieťach, ktorý spochybňuje západné aliancie, zaznamenal výrazný, a to až päťnásobný nárast videní v porovnaní s obdobím z prvej polovice mesiaca.
  - Povolenie Ukrajine používať rakety dlhšieho doletu (napr. ATACMS), vykresľované ako eskalačný faktor, ktorý údajne zvyšuje riziko jadrového konfliktu.
  - Prezentácia prejavu Vladimira Putina bez akéhokoľvek kritického komentára k jeho úlohe pri agresii voči Ukrajine.
  - Kritika prezidenta Bidena a jeho politiky voči Ukrajine, pričom bol obviňovaný z predlžovania vojny.
  - Nefunkčnosť sankcií EÚ voči Rusku, ktoré boli vykresľované ako škodlivé pre Európu.
  - Obvinenia NATO z eskalácie napätia a "provokácií" voči Rusku.
- **Spochybnenie pomoci a podpory Ukrajine** (viac ako 875 000 videní a 14 800 zdieľaní):
  - Glorifikácia Ruskej federácie, napríklad zmienky o "oslobodení" Donbasu.
  - Spochybňovanie Ukrajiny ako skorumpovaného partnera, kritika ukrajinského vedenia.
  - Obhajoba ruských politických a vojenských krokov, vrátane výčitiek za žiadosti o vojenskú pomoc zo strany UA, údajného vydierania EÚ a konšpirácií o jej korupcii.
- **Spochybnovanie demokratických hodnôt** (viac ako 319 000 videní a 8 100 zdieľaní):
  - Šírenie negatívnych názorov na demokratické hodnoty a liberalizmus.
  - Snaha o zmenu charakteru platformy V4 zámerom o pribratie Srbska a vytvorenie V5.

C. Prehľbovanie polarizácie spoločnosti

Zaznamenané bolo šírenie tém, ktoré majú vysoký potenciál rozdeľovať spoločnosť na Slovensku, v odkazoch sú uvedené príklady jednotlivých indikátorov:

Medzi najvýraznejšie polarizačné témy patrí kritika USA a prezidenta Bidena za povolenie Ukrajine používať rakety ATACMS, ktorá sa objavuje spolu s varovaniami pred eskaláciou konfliktu, možnou treťou svetovou vojnou a jadrovou hrozbou. Podobne ako v posledných mesiacoch rezonovala aj kritika EÚ a jej politik. Jednalo sa hlavne o kritiku novozvolenej Európskej komisie a obviňovanie z byrokratickej politiky, podpory vojny, politiky voči Rusku a ekologických politik. Šírili sa aj príspevky snažiace sa zdôrazňovať víťazstvo Ruska podobne ako v roku 1945, poukazovanie na dostupnosť tovarov v Rusku, a výčitky na adresu Západu za eskaláciu konfliktu.

Polarizačné témy sú často zamerané na otázky spojené s kultúrnou a národnou identitou, ako napríklad debaty o novej verzii slovenskej hymny či pôsobení médií a mimovládnych organizácií. Tieto subjekty bývajú obviňované z údajného potlačania alternatívnych názorov, čo prispieva k ďalšej polarizácii verejnej mienky.

D. Ostatné indikátory hybridných hrozieb

Prednáška profesora Druláka na právnickej fakulte UK: Kritika, ideológia a bagatelizácia

Na pôde Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave sa 25. novembra 2024 konala prednáška s názvom “Sloboda slova a mediálna manipulácia”. Prednášajúcim bol profesor Petr Drulák z Katedry politológie a medzinárodných vzťahů na Západočeskej univerzite v Plzni. Dekan právnickej fakulty Eduard Burda pozval kontroverzného prednášajúceho, ktorý je v ČR odmietaný pre jeho podprahové šírenie ruskej propagandy a nedbanlivo skrytý obdiv k totalitným režimom, aby študentom fakulty ozrejmil súvislosti k zadanej téme. Prednáška sa nevenovala priamo legislatíve či právnym aspektom slobody slova, ale primárne geopolitickým názorom Druláka. V rámci prednášky zaznelo:

1. Vlády v EÚ sa rozhodujú neslobodne. Drulák tvrdil, že “vlády EÚ boli v roku 2015 nútené otvoriť svoje hranice migrantom”, a teda že nemajú suverenitu v rozhodovaní. Kritizoval údajné filtrovanie informácií o pandémii a potláčanie opačných názorov, a preto vlády nemali relevantné informácie.

2. USA ako zdroj globálneho zla. Drulák označil USA za štát, ktorý vymyslel propagandu. S odkazom na Edwarda Bernaysa (zakladateľa moderného public relations) tvrdil, že nacistický minister propagandy Joseph Goebbels sa jeho metódami len inšpiroval. Bernays mal dokonca nahovoriť ženy v USA na tzv. “Pochody slobody” za právo fajčiť na verejnosti, a teda že ženy sa naučili fajčiť “vďaka” USA. Podľa Druláka USA propagandisticky pripravovali svoje obyvateľstvo na vojny a útok na Pearl Harbor doslova vyprovokovali.

3. Útoky na médiá. V prednáške tvrdil, že médiá píšú výhradne v záujme toho, kto ich platí a teda neposkytujú nezávislé informácie. Poukázal na „zlyhania médií“ za údajné filtrovanie informácií o klimatickej zmene a reálií “Arabskej jari”. Preto vlády prijímali zlé rozhodnutia.

4. Útoky na liberalizmus. Progresivizmus označil za deformáciu liberalizmu, ktorá sa prejavuje podporou práv LGBT komunity a klimatických opatrení, pričom odmietanie týchto tém vedie podľa neho k výraznej ostrakizácii jednotlivcov v spoločnosti.

5. Bagatelizovanie úlohy Ruska pri šírení dezinformácií a propagandy. Tvrdil, že Rusko šíri dezinformácie v menšej miere než Západ, pretože Putin ako autoritatívny líder nepotrebuje ovplyvňovať verejnosť propagandou. Počas prednášky dokonca zaznelo, že v porovnaní so Západom je Rusko v šírení dezinformácií neúspešné. Západ je oveľa šikovnejší, musí propagandu používať, aby manipuloval davmi. Počas prednášky absolútne nespomenul agresívny postup Ruska na Ukrajine, ani príklady dezinformácií a propagandy šírených Ruskom pred a počas konfliktu.

Zase raz preráža dno touto "prednáškou". Vystupujúci o.i. šíri nebezpečnú ruskú propagandu a je hviezdou dezinfoscény. To, čo prezentuje, nie je veda, ani sa jej nepodobá. A nie, nie je to o slobode slova. Tak, ako na akademickú pôdu nepatrí napr. pravá dedinská zabíjačka, takisto tam nepatrí takáto prostá pavela.

Jeden z kritických komentárov na platforme LinkedIn k organizovaniu prednášky Petra Druláka

Profesor Drulák, ktorý [pôsobil](#) okrem iného aj ako 1. námestek ministra zahraničí ČR, či mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec ČR vo Francúzsku, naozaj zneužíva svoju autoritu na podprahové šírenie ruskej propagandy, ako aj naznačovanie obdivu k vodcom autoritatívnych režimov. Jeho vystúpenie tiež nieslo znaky systematického protiamerického očkovania myslí mladých ľudí, v tomto prípade študentov právnickej fakulty na prestížnej slovenskej univerzite. Z týchto študentov možno v budúcnosti budú lídri Slovenska.

Drulákova rétorika je [kritizovaná](#) pre svoj negatívny dopad na akademickú diskusiu a potenciál ovplyvňovať verejnú mienku spôsobom, ktorý oslabuje demokratické hodnoty. Táto prednáška zároveň otvára otázku o zodpovednosti akademických inštitúcií pri výbere prednášajúcich a šírení odborných poznatkov.

Zbierka pre Kursk: Polarizácia verejnej mienky a zneužitie vojenských uniforiem

Starosta obce Smilno, Vladimír Baran, [organizoval](#) zbierku s cieľom pomôcť civilistom v Kurskej oblasti v Rusku. Spolu s bývalým poslancom NR SR Antonom Korbom vyzbierali sumu 52-tisíc eur, ktorú osobne [odovzdali](#) v Moskve zástupcom Kurskej oblasti. Podľa Barana bola motiváciou pomoc civilistom postihnutým konfliktom a symbolická vďaka Rusku pri 80. výročí SNP. Zbierka bola [propagovaná](#) aj kvázi-médiami na Slovensku.

Príspevok na sociálnej platforme Telegram reagujúci nOdozdávanie zbierky v Moskve, zdroj: FB stránka [Veľvyslanectvo Ruska na Slovensku/ Посольство России в Словакии](#)

Kontroverziu vyvolala tiež prítomnosť oboch organizátorov zbierky v slovenských vojenských uniformách počas odovzdania symbolického šeku, čo vyvolalo kritiku a následné [dištancovanie](#) sa Ozbrojených síl SR (OS SR) od tejto aktivity. OS SR zdôraznili, že Baran ani Korba nie sú aktívnymi príslušníkmi ozbrojených síl a ich konanie nepodporujú, pretože by mohlo poškodiť dobré meno OS SR. Tento prípad vyvolal diskusie o podkopávaní dôvery v inštitúcie, nakoľko vyvolal falošné zdanie angažovanosti OS SR v tejto aktivite.

Bombové vyhrážky na školách ako nástroj hybridnej vojny

Koncom novembra došlo na Slovensku k ďalšej sérii bombových vyhrážok, tentokrát zameraných na univerzity, pričom podobné incidenty boli v predchádzajúcich mesiacoch okrem Slovenska zaznamenané aj v Českej republike. SIS potvrdila, že ide o hybridnú hrozbu. Riaditeľ SIS však odmietol konkretizovať krajinu pôvodu týchto aktivít s odôvodnením, že nechce “zasahovať do geopolitického boja“. Na druhej strane české spravodajské služby už skôr označili takéto hrozby, podobné bombovým vyhrážkam zo septembra 2024, za potenciálne spojené s aktivitami Ruska. Uviedli, že nesú „jasne identifikovateľné stopy“ zahraničného zasahovania zo strany Ruska.

Facebooková stránka Ministerstva vnútra SR „Hoaxy a podvody – Ministerstvo vnútra SR“, ktorá bola pôvodne vytvorená aj na riešenie hybridných hrozieb, súčasnú sériu bombových vyhrážok ignoruje.

E. Ako dosiahnuť pozitívnu zmenu

Dezinformácie a nepriateľská propaganda predstavujú vážnu hrozbu pre slovenskú spoločnosť. V poslednej dobe sme svedkami nárastu šírenia takýchto aktivít, pričom ich dlhodobé pôsobenie môže mať na spoločnosť zásadný negatívny vplyv v zmysle zníženej dôvery v inštitúcie a zvýšenej polarizácie spoločnosti.

- **Odporúčame ministerstvu školstva vytvoriť politiku na systémové zapojenie akademického sektora** do budovania odolnosti voči hybridným hrozbám. V súčasnosti neexistuje systémová participácia akademického sektora na budovaní odolnosti, pričom takáto spolupráca nie je definovaná v žiadnom strategickom dokumente na vládnej úrovni.
- **Úloha médií pri budovaní odolnosti spoločnosti** voči dezinformáciám je neoddeliteľná od ich zodpovednosti za informovanie verejnosti. Média by mali aktívne odhaľovať a analyzovať mechanizmy šírenia dezinformácií, pričom by mali zároveň poskytovať kontext a vysvetlenia k podujatiam. Tento prístup je obzvlášť dôležitý na akademickej pôde, kde môžu byť jednostranné alebo zavádzajúce interpretácie vnímané ako odborné stanoviská. Verejnosť potrebuje jasné a zrozumiteľné vysvetlenie, prečo niektoré vyjadrenia predstavujú riziko, a aké môžu mať negatívne dopady na spoločnosť.
- **Podpora verejnej dôvery.** Inštitúcie, ako sú Ozbrojené sily SR, by mali pravidelne a jasne komunikovať svoj postoj, najmä keď ide o aktivity, ktoré môžu poškodiť ich dobré meno. Dlhodobá práca s verejnosťou a konzistentná komunikácia sú kľúčové, pretože účinok jednorazového vyjadrenia často nepreváži dosah prvej správy, ktorá ich diskredituje. Takýto prístup pomôže budovať dôveru a efektívne čeliť dezinformáciám.